

táplált indulatai olyan erősek, hogy azzal valóban veszélyeztetik a gyerek alapvető jogát mindkét szülője szeretetére és törődésére, és távolról sem mindig lehet arra számítani, hogy ezt maguk is belátják. Anna és Péter azonban biztonságos, jó szülőnek tartotta a másikat, korábban képesek voltak már megegyezni, és erre lehetett alapozni.

Mire a mediációs ülésre sor került, már mindketten vesztes helyzetben voltak. Péter egyértelmű vesztese volt az elmúlt háromnegyed évnek, amely során gyakorlatilag nem láthatta kislányát, sérült kapcsolatuk állandósága és folyamatossága, és ekkorra már elképzelhetőnek tartotta, hogy a gyerek meg sem fogja ismerni. Anna helyzete is egyre fenyegetettebbé, az apa „eltitása” gyermekétől tarthatatlanná vált, és semmilyen korábbi technika nem tette lehetővé Anna számára, hogy úgy visszakozzon ebből a helyzetből, hogy közben ne sérüljön önmagáról, mint gondoskodó, jó anyáról, kompromisszumkész, megoldáskereső emberről alkotott képe. Szimbolikus ebből a szempontból a mediációs ülés kifizetési módja. Anna pár perccel előbb érkezett, és ragaszkodott hozzá, hogy a mediáció díjának felét előre kifizesse, ezzel is mindenképp megelőzve: én mindent megteszek, az én részem rendben van, elrendeztem, csak Péter-

re várunk. Amikor az ülés láthatóan számára is meglepő módon eredménnyel zárult, azt mondta, szeretné a másik felét is ő kifizetni, ezzel mintegy elismerve azt is, hogy a kialakult helyzetért felelősséget vállal, valamint azt is, hogy nagyon fontos neki, hogy végre megoldás született.

Gyermek-elhelyezési ügy lesz? – kérdeztem öt perccel az ülés előtt. Nem, láthatás. Már megegyeztek a bíróságon, de az anya azóta sem engedi oda a gyereket – hangzik a válasz. Szándékosan nem tájékozodom az ügyekről előre részletesen. Még ebben az egy mondatos információban is annyi minden van, ami előítéleteket szülhet. Sok mindent gondolhatok arról, hogy valaki egy hároméves gyerek és az egyik szülője közös életéből önkényesen elvesz egyet, de semmit nem segítek vele. Anna gondoskodó, törődő, aggódó anya, aki tudatosan nem ártana kislányának soha. Péter passzív partner, nem kezdeményez megoldásokat, többnyire az elégedetlen reagáló szerepében találjuk. Egyikük szerepe sem fehér vagy fekete, helyzetük reménytelen, de egyáltalán nem súlyos. Megegyeznek úgy, hogy Anna nyugodt, Péter félve reménykedik. Hoztak egy megoldást, amit senki a világon nem tudott volna helyettük kitalálni.

Neményi Eszter

Legyetek jók, ha tudtok...

■ BEVEZETŐ

A következő esettanulmány egy általános iskolában történetet dolgozza fel, egyrészt abból a szempontból, hogy mely esetek alkalmasak mediációra, másrészt abból a megközelítésből, hogy a mediációban résztvevők száma független a mediáció eredményességétől és sikerességétől. Az esettanulmány anyaga volt a haladó mediációs képzésnek és kiscsoportokban való feldolgozása számos tanulsággal szolgált. Természetesen az eset és annak tanulságai jóval túlmutatnak a mediációra való alkalmaságon, ezért fontosnak tartjuk, hogy pár szóban erről is írjunk, valamint megvizsgáljuk az eset gyermekvédelmi tanulságait.

Az eset bekerülése nem volt szokványos, hiszen gyakorlatunkban mindeztáig példa nélküli, hogy polgármesteri hivatal kérte volna a mediációt, egy olyan ügyben, ahol az iskola, a pedagógusok, illetve a helyi gyermekjóléti szolgálat állt konfliktusban egy magántanulói státuszt érintő ügyben. A szakmai vitát beárnyékolta az a tény – amely a mediációs eljárás alatt folyamatosan érzékelhető volt –, hogy komoly személyi konfliktusok vannak a településen dolgozó gyermekvédelmi szakemberek között, amelyek nagyban nehezítették a probléma békés rendezését.

■ ELŐZMÉNYEK

Az ügyben érintett gyermek, egy háromgyerekes családból származó kislány, második osztályba jár. A családról régóta tud a helyi gyermekjóléti szolgálat, állandó kapcsolatban vannak velük, sokszor szorulnak életvezetési tanácsokra, amelyeket többkevesebb sikerrel be is tartanak, családgondozójukkal nyílt, bi-

zalmas kapcsolatot ápolnak. Andris a legkisebb kislány a családban, mióta elkezdte az iskolát, állandó problémák vannak vele. Osztályfőnöke elmondása szerint soha nem figyel az órán, semmi nem érdekli, állandó rendetlenkedésével társait is zavarja. Második osztályban az osztályfőnök kezdeményezte magántanulói státuszba helyezését. A magántanulói státusz kezdeményezése után elsősorban szakmai, majd személyes vita alakult ki az érintett szakemberek között, és természetesen ebből nem tudta kivonni magát a család sem. Ezen a ponton került sor a mediációra, amelyen minden érintett fél megjelent.

A következőkben rekonstruáljuk az ülésen történeteket, természetesen a nevek megváltoztatásával, röviden összefoglalva a lényegét, ismertetve a „saját olvasatokat, amelyből világossá válik számunkra a konfliktus”. Az esettanulmány keretei jóval szűkebbek annál, hogy a teljes ülést – amely egyébként két napig tartott – részletesen bemutassuk. Az eset megírásánál arra törekedtünk, hogy láthatóvá váljék: a legnehezebbnek tűnő esetekben, ahol látszólag még az érdekek is különbözőek, a résztvevők számától függetlenül, mindig van remény a mindenképp számára elfogadható megállapodás kidolgozására.

A mediációs ülésen 30 ember vett részt, ezért nagyon fontos volt, hogy jól gazdálkodjunk az idővel, úgy, hogy közben mindenkinek, aki az ügyben érintett, lehetősége legyen elmondani a véleményét. Arra kértük a résztvevőket, hogy az egy szervezet-től jövők részéről egy valaki foglalja össze az általa képviselt szervezet álláspontját.

Jelen voltak az óvoda, az iskola, a családgondozó és a gyermekjóléti szolgálat, valamint az önkormányzat képviselői, valamennyien kapcsolatban álltak vagy állnak a családdal, vagy a múltban vagy a jelenben.

■ **Elsőként az osztályfőnök mondta el, hogy ő hogy látja az ügyet.**

Kati: „Két éve van egy olyan osztályom, amilyen még soha nem volt életemben. Akkor megkaptuk bukottként ezt a gyereket októberben, és azonnal el is kezdődtek a problémák. Október végére már oda jutottunk, hogy a többi gyerek nem akart iskolába járni, és a szülőktől folyamatosan kaptam a jelzéseket, hogy tegyek valamit az ügyben. Éreztem, hogy teljesen tanácsaltalan vagyok. Novemberben volt egy verekedés a gyerekek között. Az őket szétválasztani akaró tanítónőnek nekiestek. Egy napon bejött Andris édesanyja, aki azt mondta, hogy egy tanár összeverte az ő gyerekét. Én elmondtam az anyukának, hogy pontosan mi történt, és hogy elítélendőnek tartom, hogy egy ekkora gyerek nekimegy a tanárnak. Ezután kezdeményezték a gyermek magántanulónak válását. Én próbáltam segíteni a gyerekeknek a beilleszkedésben. Egy ideig magántanuló volt, aztán ez megszűnt január 19-én, és nekem újra együtt kellett volna dolgoznom vele az osztályban, de éreztem benne az ellenállást, próbáltam leszerelni, az első padba ültettem, de ekkor hátrafordult, és az osztályt szórakoztatta, teljesen tehetetlen voltam. Én mindent megpróbáltam egyest adtam, fegyelmi eljárás is indult, semmi nem segített.”

Arra a kérdésre, hogy mikor került a képbe a gyermekjóléti szolgálat és családsegítő, Kati a következőket mondta el:

„Már a kezdet kezdetén esetmegbeszéléseket tartottunk, később megszakadt közöttünk az információáramlás. Úgy gondoltam, ha kettesben beszélhettem volna az anyukával, többre mentem volna. Meg is próbáltam a gyermekjóléti családkezelőjének kiiktatásával felvenni az anyukával a kapcsolatot. Szerettem volna, ha az anyuka elviszi a gyereket a nevelési tanácsadóba, ez meg is történt egyébként, és a nevelési tanácsadóban is azt mondták, hogy csak egy hajszál választja el attól, hogy kiegészítő iskolába járjon. Én beleroppantam ebbe az egészbe, és személyes kudarcnak élem meg, amelyre a pályámon még nem volt példa, különösen az bánt, hogy ez az osztály nagyon jó volt, sokat tudtam volna kihozni belőlük. Az eddig történtek azt mutatják, hogy ez a család a gyermekjóléti támogatását, védelmét élvezzi, azt gondolják, hogy nekik mindent szabad.”

■ **Ezen a ponton kérdeztük meg a családsegítő véleményét.**

Máti: „Nem egy nyelvet beszélünk Kattival és a tanárokkal sem: Az én fejemben az van, hogy egy problémát közösen lehet megoldani úgy, hogy az eredmény mindenkinek megfeleljen. A közoktatási törvény pontosan leírja, hogy milyen megoldások vannak egy ilyen helyzetben. Nem tudom elfogadni, hogy magántanulói státuszba kerülnek az ilyen problémákkal küszködő gyerekek. Arra számítani kell sajnos, hogy mindig lesznek tanulási zavarokkal küszködő gyermekek, és ha ezt nem kezeljük, akkor magatartási zavarba fognak torkollani. Ez egy nehéz helyzet, de nem hiszem, hogy ne lenne megoldás. Ez a gyerek átment különböző vizsgálatokon, ahol leírták, hogy alacsony intelligencia-szintű, problémás gyerek, de integrált nevelésben kell részesíteni. Én is próbáltam segíteni. Javasoltam öt iskolát,

ahová el lehetett volna menni, hogy máshol ezt hogyan csinálják, de senkit nem érdekelt, falakba ütköztem. Én azt nem tudom, és nem is akarok felelősséget vállalni, hogy az iskola milyen kapcsolatban van a szülővel és a családdal. Ez a család az ő fogalmaik szerint soha nem lesz normális, nekik vannak korlátaik, ezt tudomásul kellene venni, nem lehet tőlük olyat várni, amit nem tudnak teljesíteni. Ez az anya folyamatosan azt érezte az iskolában, hogy ő mindent rosszul csinál, így nem lehet neki segíteni, mert nincs az a bizalom, amit erre fel lehetne építeni. Akkor lehet vele együttműködni, ha megkeressük azt a pontot, ahol még megfogható, az apa 6 osztályt, az anya 8 osztályt végzett, ebből lehet következtetni a gyermekeikre. Andris, ha nem kap rendszeres visszautasítást és kritikát, akkor kordában tartható a gyerek, én tudok velük együttműködni. Én személy szerint elkötelezett vagyok, hogy egy nehezen kezelhető gyermeknek is az iskolában van a helye.”

Kati: „Azt érezzük, és ezzel nem vagyok egyedül, hogy a többi gyerek nincsen elismerve, nekik is vannak jogaik, az ő érdekeiket is figyelembe kell venni, ez senkinek nem fontos? Kolléganőim csodáltak, hogy ezt én hogy bírom. Nehéz nekem együttműködni a gyermekjóléti szolgálattal, engem ne oktasson ki senki, ehhez nincsen joga.”

■ **A következőkben röviden a többi érintett vagy szervezetek képviselőinek véleményét hallgattuk meg:**

Eszter, Kati kolléganője: „Én kiegészítőket tanítok, 30 év alatt ilyen még nem láttam, hogy egy kisfiú ilyeneket produkált volna. Az én praxisomban ilyen még nem volt. A közösségre nézve veszélyesnek érzem a gyereket.”

János, az iskola igazgatója: „Mint az iskola vezetője szeretnék néhány dolgot elmondani. November elején jelezték a szülők, hogy valami probléma van. Hívtam a szülőket, de nem jöttek be. Levélben fordultam hozzájuk, de nem történt semmi. Ajánlottam azt is, hogy valamelyik környékbeli iskolába helyezték el a gyermeket, erre a szülő kérte, hogy a gyermek legyen magántanuló, amit aztán utólag visszavont, szerintünk a gyermekjóléti tanácsára. Megint kértem, hogy a gyermeket helyezték el másik iskolába, mert kialakult egy olyan szituáció, hogy a többi gyerek két napig nem járt iskolába. Ekkor a polgármester is úgy gondolta, hogy közbe kell lépni.”

Ági, Kati kolléganője a nagyobb testvért tanítja: „A probléma az anyuka személyiségében van, manipulál bennünket. Meg kellene győzni arról, hogy a gyermekeinek sem tesz jót azzal, ha folyton cirkuszol, és a gyermekjóléti mögé bújjik. A gyermekjóléttel olyan háttérrel rendelkezőt kapott, hogy úgy érzi, mindenkit átverhet.”

Magda: „Gyógypedagógusként dolgozom. Nincs pénzünk asszisztensre, kb. 30 gyermek tart el 3 pedagógust. Hogyan lesz pénzünk akkor, ha erre az egy gyerekre kell egy fejlesztő pedagógus, ez a gyerek nem tud jó lenni. Azt tapasztalom, hogy ezekre a családokra költött pénz kidobott pénz. Kicsit sajnálom ezeket az embereket a pénzt. Arra lennék kíváncsi, hogy a családkezelőnek, hogyan sikerült ezzel az anyukával jó kapcsolatot kialakítani.”

Ezen a ponton nagyon feszültté vált a helyzet a felek között, és úgy gondoltuk, hogy a szünet mindenkinek hasznos lesz. Mediátorként is nagyon nehéz volt a folyamatot mederben tartani, a pártatlanságunkat megőrizni, óhatatlanul mi is kezdtük érzelmileg egyre jobban bevonódni a történetbe, egyre több személyes konfliktus került előtérbe, a mediáció ezen pontján úgy tűnt, hogy ezek a konfliktusok sokkal erőteljesebbek, mint a szakmaiak.

■ **A szünet után a polgármester helyettes folytatta.**

Árpád, polgármester-helyettes: „A szülők részéről indult egy akció, hogy ezt a problémás gyereket el kell távolítani az iskolából. Gondolt-e valaki arra, hogy mi lesz akkor, ha ezt a gyereket kizárjuk az oktatásból? Tőle fog rettegni a város, valóban ez a megoldás? Ennek a gyereknek fejlesztő-pedagógus kell és segítség. Lehetőség van arra, hogy erre állami támogatást kapjunk. Ezt a gyereket 26 fős csoportban lehet, hogy nem lehet kezelni,

de két-háromfősben igen. Miért nem erre megyünk? Ha ezt a helyzetet nem tudjuk kezelni és megoldani, akkor mi lesz a jövőben érintett emberekkel, én nem vagyok szakember, de a ki-rekesztés nem lehet megoldás.”

Kati: „Nem fordult meg a fejünkben, hogy ennek a gyereknek vakvágányra tegyük az életét, mi azt akarjuk, hogy olyan megoldás legyen, ami mindenkinek megfelel. De azt tudni kell, hogy ez a gyerek képtelen a jóra, legalábbis szerintem, jó lenne, ha elmesélnétek, hogy hogyan lehet ezzel az anyukával kommunikálni.”

Márti: „Meg kell ismerni a kommunikációs rendszerét, ha kap időt arra, hogy lehiggadjon. Nem jó mindig azzal szembesíteni, hogy mi az, amit rosszul csinál, keresni kell azokat a pontokat, amit jól csinál. Nekem nem az anyukával, hanem az iskolával nehéz. Nagyon nehéz bemenni egy olyan helyre, ahol mindenki mást gondol, vagy mást tud egy esetről, mint én. Beszéljük meg az információ áramlását.”

Klári, óvónő: „Hozzám járt a gyerek óvodába, már akkor lát-

szott, hogy komoly problémák vannak, de ennek ellenére jó kapcsolatban voltam a családdal, az anyuka rendszeresen bejárt az óvodába, sőt az apuka is többször bejött. Szerintem vissza lehetne őket vezetni az iskolába, ha lenne olyan ember, akiben megbíznak.”

Bea, iskolai gyermekvédelmi felelős: „Keveset tudok az ügyről, nincs is rálátásom, az egész iskola és a gimnázium is hozzám tartozik, ez túl sok egy embernek. Javaslatl szeretnék élni, határozzuk meg, hogy kinek, mi a feladata és a stílust is határozzuk meg. Én elhiszem, hogy a gyermekjóléti jót akar, de sokszor nagyon kioktatóak. Az az érzésem, hogy az érzelmek elviszik a lényegét.”

Az elmondottak alapján összegyűjtöttük a megtárgyalandó témák jegyzékét, a javaslatok sorrendben a következők voltak.

1. az édesanya visszavitele a közösségbe, a gyermek helyzetének rendezése,
2. információáramlás a gyermekvédelmi rendszerben lévők között, erre egy protokoll kidolgozása,
3. hatáskör és kompetencia,
4. kudarcélmény feldolgozása,
5. szakmai protokoll a magatartási problémákkal küzdő gyermekek kezelésében.

A mediációs ülésekre általában igaz, hogy a felekben már megvan a hajlandóság az együtt gondolkodásra és a probléma megoldására. Persze ez a szakasz sem mentes az érzelmektől, de a megtárgyalandó témák listája nagyon jó támpont és segítség ahhoz, hogy emlékeztessük a feleket, egyrészt az adott téma megtárgyalására, másrészt arra, hogy a jövőre nézve próbáljanak meg megoldást találni. Külön-külön pontonként néztük meg az elképzeléseket, az egyes pontokra vonatkozóan érdekes volt látni, ahogy egyre jobban elkötelezetté váltak a résztvevők a probléma megoldásában.

A megoldási javaslatokat követően a következő egyezség született, az anyuka segítségére lesz az iskolai gyermekvédelmi felelős, aki eddig nem állt kapcsolatban a családdal, rajta keresztül történik minden együttműködés az iskola és a gyermekjóléti szolgálat, illetve a család gondozó között. Az óvoda vezetője vállalta, hogy helyszínt biztosít a rendszeres, havonta egyszer zajló esetmegbeszéléseknek az óvodában és a csoportok összehívásáról is gondoskodik. Együtt vezetője lesz annak a szakmai teamnek, akik egy részletes protokollt dolgoznak ki a hatáskört és kompetenciát illetően, hogy a jövőben ezzel is könnyítsék az együttműködést. Arról nem született megállapodás, hogy ebben a szakmai teamben kik vesznek részt, milyen minőségben, a résztvevők úgy gondolták, hogy erről nem ezen az ülésen kell megállapodni.

Mivel Andris jelenleg nem magántanuló, hiszen az anyuka visszavonta korábbi kérelmét, a megállapodás szerint két-háromfős csoportban folyik a képzése napi négy órában fél évig, az ehhez szükséges anyagi feltételeket az önkormányzat biztosítja. Fél év elteltével már szűkebb körben megvizsgálják a szakemberek, hogy meddig jutottak el, és milyen változtatásra van szükség a jövőben, ha szükséges mediációs eljárás keretein belül.

Nagyon fontos kérdésként jelent meg, hogy hogyan lehet feldolgozni azt az érzelmi traumát, amit elszenvedtek ennek az elég hosszúra nyúlt ügynek a kapcsán a szakemberek. Megállapodás született arról, hogy rendszeres szupervíziót vezetnek be az iskolában és a gyermekvédelemben dolgozók számára, elkerülendő a hasonló eseteket, ennek anyagi fedezetét az önkormányzat biztosítja.

Joggal felmerülhet a kérdés, hogy az ülésen miért nem voltak jelen Andris szülei. Elfogadtuk a résztvevők azon döntését, hogy a felmerülő vita elsősorban szakmai vita volt, amelyen nem szükséges szülők részvétele.

Nagyon fontos tapasztalat volt, hogy nem a résztvevők száma befolyásolja a mediációs eljárás eredményességét, hanem hogy mennyire sikerül mederben tartani a folyamatot. Ezt azért tartjuk fontosnak kiemelni, mert sokunkat megriaszthat a résztvevők száma. Magában az eljárásban és annak szabályaiban nincsen különbség akár két, akár harminc résztvevővel dolgozunk. Az eljárás ideje meghosszabbodik, hiszen a saját olvasatok ismertetése önmagában sok időt vesz igénybe, és nagy figyelmet igényel. Ezért nagyon hasznos, ha párban mediálunk.

Ha jól együttműködve, egymásra figyelve, egymást kiegészítve vagyunk jelen mediátorként, mindenképpen hasznára válik a folyamatnak. Bátran kihasználhatjuk a co-mediálás előnyeit. Többször elhangzott már, kezdő és haladó mediációs képzésen egyaránt, hogy a mediációs eljárás után a mediátorok számának legalább egy órát arra, hogy megbeszéljék a történeteket, adjanak visszajelzéseket egymásnak arról, hogy mi az, amit jól csináltak, mi az, ami kevésbé működött. Ez lényeges a ventilálás szempontjából, másrészt nagyon sok tanulsággal szolgál a jövőre nézve, akár egyedül, akár párban mediálunk. Tapasztalataink azt bizonyítják, hogy a mediátor-párok közötti jó és hatékony együttműködést is nagyban erősíti.

A bevezetőben említést tettünk arról, hogy az eset és annak tanulságai túlmutatnak a mediációs eljárás ügyén, számos gyermekvédelmi tanulsággal is szolgálnak.

Megrendítő volt látni, hogy az önkormányzat képviselője a mediációs ülésen fogalmazta meg, hogy milyen fontos gondoskodni és odafigyelni azokra az intézményekre, amelyeket az önkormányzat tart fenn. Nem elegendő törődés az adott intézmény éves költségvetésének elfogadása, a pénz átutalása. Az sem lenne baj, ha a fenntartó valóban fenntartója és támogatója lenne jelen esetben az iskolának. Tisztában lenne azzal, mi zajlik ott, milyen nehézségek, sikerek vannak, milyen segítségre szorulnak az iskolában dolgozók és tanulók, és itt nem csak az anyagi segítségre gondolunk. Ebben az iskolában a pedagógusok tíz éve nem vettek részt szakmai továbbképzéseken, miközben egyre több olyan problémával kell megküzdeniük, amire nincs meg az eszközeik, nincsenek meg a segítségkérés és -adás megfelelő formái.

Hogyan várhatnánk el, hogy megoldást találjanak olyan problémás gyerekek kezelésére, akiknek a problémáiról keveset vagy alig tudnak? Miközben tőlük évek, sőt évtizedek óta senki meg nem kérdezte, hogy nekik milyen nehézségeik, küzdelmeik vannak, magukkal, az iskolával, az olyan nehezen kezelhető gyerekekkel, mint Andris. Évek óta semmilyen képzésen, kurzuson nem volt alkalmuk tanulni, hogy saját munkájuk

valóban eredményes legyen, nem is szólva, hogy égetően szükség volna a rendszeres szupervízióra. Másik oldalról pedig hogyan lehet elvárni a gyerekektől olyan viselkedési mintákat, magatartási szabályokat, amiket soha, sehol nem volt esélyük elsajátítani, és az évek előre haladtával egyre kevesebb is az esélyük erre.

A problémák már óvodában látszottak, milyen jó lett volna már akkor segíteni, hogy az iskolában sokkal könnyebb legyen az élet. Ehhez kellett volna segítség óvónőnek, gyermeknek egyaránt, és most az iskolában gyermeknek és tanárnak szintén.

Tudjuk, hogy még nehéz elfogadnunk és megértenünk, hogy az, hogy a gyermekeink milyenek, vagy milyenek lesznek, az tőlünk függ, ha odafigyelünk rájuk, ha elfogadjuk őket olyannak, amilyenek. Ha befogadni akarunk, és nem szegregálni, ha szeretjük őket olyannak, amilyenek, akkor majd tudjuk jónak látni őket, mindenkit a saját mércéje alapján.

Ennek a mediációs eljárásnak mindenén túl mutatató legfontosabb tanulsága pontosan ez volt, hogy hogyan fogadjuk el és segítjük egymást.

Barinkai Zsuzsanna–Vajna Virág

Rasszista gyűlöletcsoportok hatása a fiatalokra

■ VÁLASZOK ÉS MEGELŐZÉS

„Nem kell gyűlölet, hisz' hozzánk tartozol, lehetsz fekete, sárga, vagy kreol.”

(Pannonia All Stars Ska Orchestra)

„A kedden kihallgatott Józsika, két barátja és egy kívülálló vallomásai alapján a rendőrség most már biztos abban, hogy nagy valószínűséggel rasszista indítékú, indulati bűncselekményről van szó.”

Index 2005. május 19, csütörtök 16:15

Az előbbi bekezdésben említett történet meglehetősen felbolygatta a közvéleményt, s ez nem csoda; az utcai erőszak eddig is gyakran és nagy számban szedte áldozatait, de effajta brutalitás egyáltalán nem volt jellemző. A dolog részletei igen kódosak és mára már kiderült, nem áll fenn rasszista indíték, sőt, valami egész más történt.

Az eset utáni napokban az egyik kereskedelmi tévéadó reggeli műsorába számtalan sms érkezett, mely a következő kérdést feszegeti: ha „fehér magyar” ember szúr meg romát, az miért számít rasszizmusnak, míg ha fordítva történik, az miért nem? Érdekes kérdés; igaz, az üzenetek küldői közül sokan fajgyűlölők, ez kiderül mondataikból. Sokan viszont egyszerűen csak észreveszik, hogy a faji előítélet mára kétoldalúvá vált, mert ugyanúgy ér gádzsó fiatalokat etnikai indíttatású támadás, mint romákat, ezért a jog – és esetünkben az ifjúságvédelem – tevékenységének egyaránt ki kell terjednie cigányokra és nem cigányokra, ideértve a megelőzést és a segítséget is.

A több liberális és baloldali szervezet által jóhiszeműen, de igen elhamarkodot-

tan szervezett antirasszista tüntetés és a sajtó erőteljesen hiszterizálta a közvéleményt, így nem csoda, hogy mikor kiderült a kardos Mortimer roma identitása, a Jobbik és radikális jobboldali ifjúsági csoportok nevével fémjelzett „bűnözésellenes” demonstráción ténylegesen fajgyűlölő személyek és vélemények is megjelentek: vagyis a gyűlölet ellen szervezett „első” tüntetés önnön céljaival ellentétes hatást ért el. A közélet szereplői egészen meglepő ötletekkel álltak elő: Horváth Aladár szerint a cigánygyűlölők vették rá indirekt módszerekkel a katonaruhás srácot a dőfésre, továbbá be kell tiltani a hagyományörző csoportokat, Tamás Gáspár Miklós szerint pedig a militarista jellegű öltözéket. A sajtó folyamatosan izzítja a hangulatot azóta is, ami gerjeszti az indulatokat egyrészt a többségi társadalom és a romák, másrészt romungrok és oláh cigányok között (Mortimer az előbbi, József az utóbbi csoportból származik). Nem tudni, ki kezdte a balhét (a kardos fiú és barátai szerint a későbbi áldozat fenyegetőzték késsel), szándékos, vagy véletlen volt-e a szúrás, mindenesetre mindkét kérdés állandó jelleggel szerepel a hírek-

ben, miközben a rendőrség folyamatosan azt nyilatkozza (mert azt tudja, vagy a vizsgálat menetében érdekében azt kénytelen nyilatkozni): még tisztázatlanok a körülmények.

Józsiáról a média kiderítette, hogy több büntetőeljárás is indult ellene, Mortimer családja pedig a bulvársajtó és a kereskedelmi televíziók szerint sátánista szektát vezet. Ezeknek a dolgoknak persze semmi közük a témához.

■ KI KICSODA?

A hisztériakeltés hatására az átlagpolgár könnyen lefasisztázza a katonai nadrágot, vagy acélbetétes bakancsot viselő fiatalot, ha azt látja, hallja, ezek „skinhead-jegyek”. Pedig nem azok – mint ahogy a bőrfejük sem egyenlők a neonáccal.

Nézzük, mit is ír egy általánosan elfogadott ismertető a skinheadekről:

„skinhead<ang. bőrfejű>: a csoport tagjainak névadója a kopaszság. Jellemző viseletük Martens-bakancs és narancssárga bélésű bomber(pilóta)dzseki, hidegfegyverek (pl. bokszer, vasrúd, távol-keleti hidegfegyver). Világszemléletüket polgár-